

Opiskelijan sosiaaliturva ulkomaille ja Suomeen muutettaessa

Merja Siltanen-Kallio

Suunnittelija, kansainvälisten asioiden osaamiskeskus

27.4.2017

Opiskelijan sosiaaliturvaan kuuluminen 30 minuutissa

1. osio: Ulkomaille muutto

- Mitä edellytetään?
- Miten haen?
- Mitkä asiat vaikuttavat sosiaaliturvassa pysymiseen?
- Mistä saan lisätietoa?

2. osio: Suomeen muutto

- Voiko opiskelija kuulua sosiaaliturvaan?
- Miten haen kuulumista?
- Kuka saa Kela-kortin?

Kansallinen lainsäädäntö, erityisesti

- Laki asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta ja
- Sairausvakuutuslaki sääntelevät
 - sosiaaliturvaan kuulumista
 - oikeutta useimpiin Kelan etuuksiin
- Esim. sairausvakuutetulla oikeus Kela-korttiin ja lääkekorvauksiin
- Asumisperusteiseen sosiaaliturvaan kuuluvalla oikeus mm. lapsilisään
 - Huom. Opintotukioikeus ratkaistaan itsenäisesti, siitä lisää toisessa esityksessä

Lainsäädännöllistä taustaa

- EU-alueella sosiaaliturvan koordinaatioasetus 883/2004
 - Minkä maan lainsäädäntöä sovelletaan
 - Erityisesti työskentelytilanteessa myös opiskelijan sosiaaliturvaan vaikuttava
 - Voi kuulua samanaikaisesti vain yhden maan sosiaaliturvaan, työskentelyvaltio
- Tänäpä agendalla sosiaaliturvaan kuuluminen ja sen hakeminen muuttotilanteissa
 - Oikeus Kelan etuuxiin selviää, kun sosiaaliturvaan kuuluminen on selvitetty 😊

Ulkomaille opiskelemaan - alle vuoden vaihto vai pidemmät opinnot?

Alle vuodeksi ulkomaille

Enintään vuosi on aina tilapäistä oleskelua

- Voit kuulua sosiaaliturvaan
- Ilmoitus riittää, ei hakuaikaa
- Oikeus etuuksiin säilyy yleensä

Yli vuodeksi ulkomaille

Hakemuksesta

- Opiskelijat/tutkijat
- Perheenjäsenet
- Hakuaika 1 vuosi ulkomaille lähdöstä
- Oikeus suurimpaan osaan Kelan etuuksia

Huom! Työskentely
EU-alueelle

Alle vuosi ulkomailla opiskelemassa, miten toimin?

- Kuulut sosiaaliturvaan ilman hakemusta, jos olet alle vuoden missä tahansa maassa opiskelemassa
 - Ilmoita meille ulkomailla oleskelusta
 - Jätä ilmoitus www.kela.fi/asiointi -> hakemukset ja ilmoitukset -> oikeus Suomen sosiaaliturvaan
 - Jos saat opintotukea Kelasta ulkomaille, saamme tiedon myös opintotuen kautta
 - Ilmoita myös, kun palaat Suomeen, jos paluun ajankohta poikkeaa yli kuukauden siitä mitä lähtiessäsi ilmoitit
- Huom! Työskentely EU-alueella
 - Työskentelyn ajan et voi kuulua Suomen sosiaaliturvaan

Yli vuosi ulkomailla opiskelemassa

- Voit kuulua sosiaaliturvaan hakemuksesta, kun
 - opiskelet päätoimisesti ulkomailla
 - opinnot johtavat tutkintoon tai ammattiin
 - opinnot suoritetaan oppilaitoksessa, joka on julkisen valvonnan alainen

”Onni Opiskelija on hyväksytty Amsterdamissa sijaitsevaan yliopistoon opiskelemaan kulttuurihistoriaa. Opinnot kestävät kolme vuotta. Onni hakee kuulumista sosiaaliturvaan ennen ulkomaille muuttoa ja kuuluu Suomen sosiaaliturvaan opintojen ajan. Opinnot johtavat tutkintoon ja ne suoritetaan yliopistossa joka on julkisen valvonnan alainen”

Saatko/haetko opintotukea Kelasta?

- Hae sosiaaliturvaan kuulumista opintotuen hakemuksilla
 - Vain yksi kohta verkossa ja paperilomakkeella

3. Hakemus

Haen koko opiskeluajalle _____ alkaen

opintorahaa asumislisää lainatakausta

Haen muulle ajalle; mille? _____ - _____

opintorahaa asumislisää lainatakausta

 Ennen lainatakauksen myöntämistä luottotietosi tarkistetaan Suomen Asiakastieto Oy:n luottotietorekisteristä.

Haen kuulumista Suomen sosiaaliturvaan opintojen ajalle.

Lähdetkö opiskelemaan ilman Kelan opintotukea?

- Hae verkossa www.kela.fi/asiointi kuulumista Suomen sosiaaliturvaan
 - Vaihtoehtoisesti voit täyttää paperilomakkeen ”Muutto ulkomaille tai työskentely ulkomailla”
- Liitä mukaan
 - Oppilaitoksen todistus opintoihin hyväksymisestä
 - Todistuksessa tulee olla
 - Oppilaitoksen nimi
 - Suoritettava tutkinto
 - Opintojen kesto

Muista
hakuaika!

Työskentelyn tai palkallisen harjoittelun vaikutus sosiaaliturvaan

Työ opintojen ohessa EU-alueella

- Vähäinenkin työ vie sosiaaliturvan työskentelymaahan työskentelyn ajalta
- Ilmoita työskentelystä Kelaan
- Voit kuulua sosiaaliturvaan, kun työ päättyy ja opinnot jatkuvat
 - Opintojen tulee edetä suunnitellusti

Työ opintojen ohessa muualla

- Työskentely ei yleensä vaikuta sosiaaliturvaan
- Opintojen tulee edetä suunnitellusti

Esimerkki

- Onni Opiskelija sai Kelasta myönteisen päätöksen sosiaaliturvasta ajalle 1.9.2016 – 30.5.2019 Amsterdamissa suoritettavia opintoja varten. Syksyllä 2017 Onni aloittaa palkallisen harjoittelun, joka kestää 2 kuukautta. Onnin tulee ilmoittaa harjoittelun kesto Kelaan. Koska palkallinen harjoittelu on työksi rinnastettavaa, työskentelyn ajan Onni ei voi kuulua Kelan sosiaaliturvaan, vaan hänen tulee selvittää kuuluminen sosiaaliturvaan Alankomaissa.
- Jos palkka on hyvin vähäinen, eikä sen perusteella voi päästä työskentelymaan sosiaaliturvaan ja asia on työskentelymaassa selvitetty, ole yhteydessä Kelaan ja kerro siitä meille. Tarkista myös itse palkkakuiteistasi, pidätetäänkö sinun palkasta sosiaaliturvamaksuja tai vastaavia pakollisia maksuja.

Suomeen opiskelemaan

- Suomen sosiaaliturvaan ts. Kelan hallinnoimaan sosiaaliturvaan voi kuulua
 - Suomessa asumisen perusteella
 - Suomessa työskentelyn perusteella
- Pelkästään opiskelutarkoituksessa Suomeen tuleva ei voi kuulua sosiaaliturvaan
 - Opinnot ovat luonteeltaan tilapäistä oleskelua
 - Opiskelijan kiinteiden siteiden katsotaan olevan lähtömaassa
 - Ei oikeutta asumisperusteisiin etuuksiin eikä Kela-korttiin

Muuttuneet olosuhteet

- Sosiaaliturvaan voi päästä, jos olosuhteet muuttuvat
- Olosuhdemuutos voi olla esimerkiksi
 - Työskentely opintojen ohessa
 - Työskentelyn perusteella sosiaaliturvaan voi päästä työsuhteen ajaksi, kun työsuhde kestää yli 4 kuukautta ja työtä tehdään 18 h viikossa ja palkka on työehtosopimuksen mukaista
 - Jos työ on jatkuvaa ja säännöllistä esim. yli vuoden kestävää ja opiskelijan aikomus on asua Suomessa, voidaan hänen katsoa myös asuvan Suomessa
 - Opiskelu ei estä sosiaaliturvaan kuulumista, jos on toinen peruste kuulua
 - Avoliitto tai avioliitto Suomessa asuvan, sosiaaliturvaan kuuluvan kanssa
 - Avoliiton on tullut kestää väh. 6 kk.

Miten haen sosiaaliturvaan kuulumista?

- Sosiaaliturvaan voi päästä vain hakemuksesta
- Kun olosuhteet muuttuvat, hae oikeutta sosiaaliturvaan
 - verkossa www.kela.fi/asiointi
 - Vaihtoehtoisesti voit täyttää paperilomakkeen Muutto Suomeen
 - Jos teet työtä, liitä mukaan työsopimus ja palkkakuitti
 - Kerro muista siteistäsi Suomeen vapaamuotoisesti hakemuslomakkeella
- Hakuaikaa ei ole, voit kuulua sosiaaliturvaan siitä lukien, kun oikeus syntyy

Esimerkki: Opiskelija aloittaa työt Suomessa

- Katrin on tullut Saksasta Suomeen Itä-Suomen yliopistoon opiskelemaan 1.9.2015. Hän ei ole hakenut sosiaaliturvaa aiemmin. Katrin aloitti työt opintojen ohessa 2.1.2017. Nyt hän miettii, voisiko päästä sosiaaliturvaan.
- Katrin voi hakea sosiaaliturvaan kuulumista Kelasta töiden aloittamisen lukien. Hakuaikaa ei ole, Kelassa tutkitaan asumisen/työskentelyedellytysten täyttyminen ja Katrin saa päätöksen siitä lukien, kun oikeus sosiaaliturvaan on. Hakemuksen liitteeksi tulee toimittaa työsopimus ja tarvittaessa muutaman kuukauden palkkakuitit, jos työ ei ole säännöllistä.

Kiitos mielenkiinnosta!

- Voit lukea lisää
 - <http://www.kela.fi/muutto-ulkomaille>
 - http://www.kela.fi/muutto-suomeen_opiskelijana-tai-tutkijana
- Linkkien takana tietoa myös tutkijan sosiaaliturvasta